Ajoneuvohallintokeskus
Tutkimuksia ja selvityksiä

Fordonsförvaltningscentralen
Utredningar

Nro 2/2007

Selvitys katsastus-toiminnan hintakehityk-sestä 1994-2007

TalentPublicHaus Oy
Jussi Kleemola, Tapio Huomo

Ajoneuvohallintokeskuksen tutkimuksia ja selvityksiä 2/2007

Selvitys katsastustoiminnan hintakehityksestä 1994-2007

TalentPublicHaus Oy
Jussi Kleemola, Tapio Huomo

Ajoneuvohallintokeskus AKE
Fordonsförvaltningscentralen
Helsinki Helsingfors 2007

ISBN 952-5324-34-1
ISSN 1456-4181
Edita Prima Oy
Helsinki 2007

ALKUSANAT

Ajoneuvohallintokeskus teetti kesällä 2007 selvityksen katsastustoiminnan hinnoitteluun ja hintakehitykseen liittyvistä tekijöistä. Työ suoritettiin perustuen katsastusyritysten tilinpäätöstietoihin, haastatteluihin, alan toimijoille tehtyyn sähköiseen kyselyyn ja julkisiin aineistoihin pohjautuen. Työn suoritti konsulttiyhtiö TalentPublicHaus Oy.

Helsingissä, 3. syyskuuta 2007

Riitta-Liisa Linnakko
toimialajohtaja
Ajoneuvohallintokeskus AKE

FÖRORD

Fordonsförvaltningscentralen AKE beställde sommaren 2007 en undersökning gällande besiktningstjänsternas prissättning och prisutveckling. Arbetet genomfördes baserat på besiktningsföretagens bokslutsuppgifter, intervjuer, en elektroniskförfrågan riktad till branschens aktörer och en genomgång av offentligt material. Arbetet genomfördes av konsultbolaget TalentPublicHaus Oy.

Helsingfors, den 3. september 2007

Riitta-Liisa Linnakko
sectornchef
Fordonsförvaltningscentralen AKE

PREFACE

The Finnish Vehicle Administration ordered a research on vehicle inspection charges and the operational costs of service providers. The contract was carried out during the summer 2007 based on financial statements, interviews, an electronic survey to all relevant companies and based on other public research material. The contract was carried out by TalentPublicHaus Oy.

Helsinki, 3th September 2007

Riitta-Liisa Linnakko
Director of Information Branch
Vehicle Administration

Sisällysluettelo
Index

Tiivistelmä

Sammanfattning

Abstract

1 Johdanto 2
2 Katsastusyritysten liiketoimintaa kuvaavia tekijöitä 3
2.1 Katsastusyritysten liikevaihdon muodostuminen 3
2.2 Katsastusyritysten kasvutavoitteet 4
2.3 Tilinpäätösanalyysi 5
3 Katsastuspalveluiden hinnan kehittyminen 6
4 Katsastusyritysten näkemyksiä hintakehitykseen 7
4.1 Työvoimakustannukset 7
4.2 Keskeisimmät kustannuksiin vaikuttaneet tekijät 8
5 Yhteenveto ja havainnot 10
6 Lähdeluettelo 12

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksessa selvitettiin katsastustoiminnan hinnoittelua henkilöautojen määräaikaiskatsastuksen (aiemmin nimellä vuosikatsastus) osalta, hinnoittelun kehitystä aikavälillä 1994 – heinäkuu 2007 sekä alan yritysten kustannusten ja kustannusrakenteen kehitystä. Henkilöautojen määräaikaiskatsastuksen osuus katsastusyritysten liikevaihdosta on keskimäärin yli 70 %.

Katsastustoiminnan vaatimukset ovat kasvaneet 2000-luvulla, ja niillä on vaikutuksia alan yritysten kustannusrakenteisiin ja myös palveluiden hinnoitteluun. Alalle on tullut uusia yrityksiä, ja 2000-luvulla on tapahtunut myös koko joukko yrityskauppoja ja fuusioita. Kappalemääräisesti suurin osa toimivista yrityksistä on ns. yrittäjävetoisia. Merkittävimmät alan toimijat ovat siirtyneet kansainvälisten investoijien omistukseen. Tämä edellyttää yrityksiltä kannattavaa toimintaa ja asettaa liiketoiminnalle kasvutavoitteita.

Keskeiset tutkimuksen tulokset ovat:

Määräaikaiskatsastusten hinnat vaihtelevat Suomessa huomattavasti mm. alueellisesta kilpailutilanteesta riippuen. Alan suurimmat toimijat näyttävät suuntaa hinnoittelulle ja pienemmät toimijat seurailevat hinnoittelua. Henkilöautojen määräaikaista katsastusta hankkivat asiakkaat eivät keskimäärin ole hintatietoisia. Katsastuspalvelun hankinnassa vaikuttavat hinnoittelua enemmän saatavuus (sijainti ja aika) ja muut palvelutekijät.

Hintakehitys: Henkilöauton määräaikaiskatsastuksen (vuosikatsastus) hinta vuodesta 1994 vuoteen 2007 on noussut n. 150 % (1994 n. 17 € eli n.100 mk ja heinäkuussa 2007 keskimäärin 43 €). Vuodesta 2005 vuoden 2007 heinäkuuhun on keskimääräinen katsastushinta noussut yli 10%.

Katsastusyritysten kustannusrakenne: Henkilöstökustannukset ovat 30 – 50 %, muut kulut 20 – 30 % (josta laitteisto- ja huoltokustannukset merkittäviä), ja tyypillinen tilikauden voitto verojen jälkeen on 20 – 30 %.

Kannattavuus: Yritysten toiminta on erittäin kannattavaa (etenkin pienet yrittäjävetoiset toimijat). Yrityksissä on pääsääntöisesti vahva tase. Katsastusyritykset tavoittelevat jatkossakin kasvua ja hyvää kannattavuutta.

Alan näkemykset katsastustoiminnan kustannusten nousun syistä:

1) Työvoimakustannusten nousu 2000-luvulla on ollut lähes 40 %, 2) Katsastustapahtumaan sisältyvät työvaiheet ovat lisääntyneet ja siihen kuluva aika on lähes kaksinkertaistunut, 3) Asiakkaat tulevat pääsääntöisesti ilman ajanvarausta, joka edellyttää henkilöstön osalta ylikapasiteettia, 4) Muut kustannukset ovat nousseet (kalusto, investoinnit, toimitilat).

SAMMANFATTNING

Inom ramen för undersökningen analyserades priserna för den periodiska besiktningen, samt prisutvecklingen 1994 – juli 2007. Vidare analyserades kostandsutvecklingen och kostnadsstrukturen för besiktningsföretag. Den periodiska besiktningen av personbilar utgör ca. 70% av besiktningsföretagens omsättning.

Kraven på besiktningsaktiviteterna har stigit under 2000-talet och dessa krav har påverkat besiktningsföretagens kostnadsstrukturer samt prissättning. Nya företag har etablerat sig på marknaden och under 2000-talet har även flera företagsköp och fusioner ägt rum. Största antalet företag inom branschen är ännu företagardrivna, men de största aktörerna på marknaden har tagits över av internationella investerare, vilket också syns i de lönsamhets- och tillväxtkrav dessa företag har.

Centrala resultat för undersökningen är:

Priserna för periodiska besiktningar varierar kraftigt bl.a. beroende på den lokala konkurrenssituationen. De största aktörerna på marknaden visar riktningen i fråga om prissättning och mindre aktörer följer efter. Kundernas prismedvetenhet gällande periodisk besiktning är låg. Vid valet av besiktningsservice prioriterar kunderna tillgänglighet (närhet och tid) samt andra serviceaspekter.

Prisutveckling: Priset för den periodiska besiktningen för en personbil har stigit ca. 150% från 1994 till 2007 (1994 ca. 17 € och juli 2007 i medeltal 43€). Från år 2005 till juli månad 2007 har priserna stigit med över 10%.

Besiktningsföretagens kostnadsstruktur: Personalkostnaderna är 30-50%, andra kostnader är 20-30% (märkbara utrustnings- och underhållskostnader) och en typisk vinst efter skatt är 20-30%.

Lönsamhet: Företagens lönsamhet är mycket god, särskilt hos de mindre företagardrivna bolagen. Företagen har i regel en stark balansräkning. Även i framtiden strävar besiktningsföretagen efter tillväxt och god lönsamhet.

Branschens åsikter gällande besiktningsaktiviteternas kostnadsökning:

1) Personalkostnaderna har ökat med ca. 40% under 2000-talet, 2) Arbetsstegen för en besiktning har ökat markant och tiden har fördubblats, 3) Kunderna kommer huvudsakligen utan tidsbeställning, vilket kräver överkapacitet i fråga om personal, 4) Övriga kostnader har stigit (utrustning, investeringar, utrymmen).

ABSTRACT

The survey was conducted in order to find out the pricing of the official motor vehicle inspection (annual inspection), the development of the pricing between 1994 – July 2007 as well as the development of the expenses and cost structure of the companies. The motor vehicle inspection´s share of the total inspection companies´ turnover is on average over 70 %.

The requirements of the official inspection operations have increased in the 21st century, and that has an influence on the cost structures of the inspection companies as well as the pricing of the services. The new inspection companies have been established, and a whole lot of joint ventures and mergers have taken place in the 21st century. The majority of the inspection companies in operation are so called privately owned (on an entrepreneur basis). The most significant players in the market have passed into ownership of the international investors and that will have an effect while setting the profit requirements and business growth goals.

The main points of the survey are following:

The inspections vary in prices significantly depending e.g. on the regional competitive position. The biggest inspection companies state the guidelines for the pricing and the small companies somehow follow them. The people taking their cars in for the motor vehicles inspection are generally not price-conscious. The main motives for choosing the motor vehicle inspection services seem to be the availability (location and time) and other service factors.

Development of the pricing: The price of the motor vehicle inspection (annual) between 1994-2007 has gone up by about 150 % (in 1994 about 17 € or about 100 mk and in July 2007 approximately 43 €). From year 2005 to July 2007 the average inspection price has risen over 10 %.

The cost structure of the inspection companies: Personnel expenses are 30 – 50 %, other expenses are 20 – 30 % (whereof equipment and service costs are significant), and the usual profit of the accounting period is 20 – 30 % after the taxes have been deducted.

Profitability: The inspection business is very profitable (especially small and privately owned companies). In general the balance sheet is strong. The inspection companies will also in the future aim at the sustainable growth and profitability.

The common opinions of the inspection companies about the causes for the price increase:

1) The increase of the labor costs in 21st century has been nearly 40 %, 2) The different kinds of stages in the inspection work have increased and it requires almost double the time than before. 3) In general the customers come without an appointment which requires the over capacity of the personnel. 4) The other expenses have risen (machinery and equipment, investments, premises).

1 Johdanto

Tutkimuksessa selvitettiin katsastustoiminnan hinnoittelua, hinnoittelun kehitystä aikavälillä 1994-2007 ja alan yritysten kustannusten ja kustannusrakenteen kehitystä. Keskeisenä tässä työssä vertailtavana hinnoittelutekijänä oli henkilöautojen määräaikaiskatsastus (aiemmin nimellä vuosikatsastus). Erityisesti vuotta 2003 edeltävää kustannustietoa on kerätty useista eri lähteistä, josta johtuen se on viitteellistä. Uudemmat kustannustiedot kerättiin alan toimijoilta sähköisen kyselyn avulla.

Katsastusyritysten nykyinen kustannusrakenne selvitettiin yritysten tilinpäätöstietojen (vuosi 2006 ja vastaavat vuoden 2005 vertailutiedot) avulla ja sähköisellä kyselyllä. Kyselyllä pyrittiin lisäksi selvittämään alan toimijoiden näkemyksiä katsastustoiminnan keskeisistä kustannustekijöistä ja niiden kehittymisestä.

Katsastustoiminnan vaatimukset ja uudet tehtävät on muuttanut yritysten toimintaa 2000-luvun vaihteessa ja sen jälkeenkin, ja niillä on vaikutuksia kustannusrakenteisiin ja myös palveluiden hinnoitteluun. Alalle on tullut uusia yrityksiä, ja 2000-luvulla on tapahtunut myös koko joukko yrityskauppoja ja fuusioita. Kappalemääräisesti suurin osa toimivista yrityksistä on ns. yrittäjävetoisia. Merkittävimmät alan toimijat ovat siirtyneet kansainvälisten investoijien omistukseen, joka näkyy tuottovaatimuksissa ja liiketoiminnan kasvutavoitteissa.

2 Katsastusyritysten liiketoimintaa kuvaavia tekijöitä

Tässä osiossa tarkastellaan katsastusyritysten liiketoiminnan keskeisiä tunnuslukuja sekä liikevaihdon muodostumista eri palveluista. Tiedot perustuvat käytettävissä olevaan tilastoaineistoon, selvityksen yhteydessä katsastusyrityksiltä kerättyyn tietoon sekä katsastusyritysten tilinpäätöstietojen analysointiin.

2.1 Katsastusyritysten liikevaihdon muodostuminen

Valtaosa katsastusyritysten liikevaihdosta muodostuu henkilöautojen määräaikaiskatsastuksista, joiden osuus kokonaisliikevaihdosta on keskimäärin yli 70 %. Muiden katsastusten osuus on vajaa viidennes ja muiden palveluiden kuten rekisteröintien osuus on tyypillisesti ainoastaan kymmenesosa kokonaisliikevaihdosta.

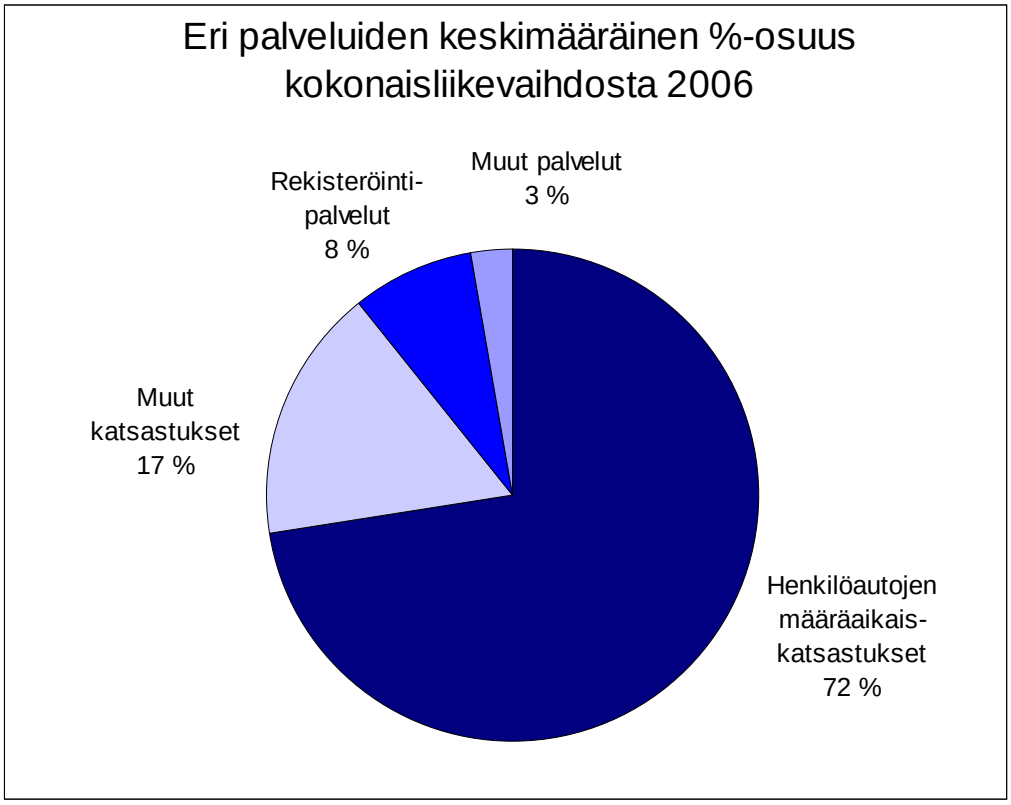

Kuva 1. Katsastusyrityksen liikevaihdon keskimääräinen muodostuminen

Keskimääräistä liikevaihdoin muodostumista tarkasteltaessa on huomioitava, että yrityksittäin saattaa olla merkittäviäkin eroja toiminnan painottumisessa. Tyypillisesti isoilla toimijoilla (liikevaihto yli 500 t€) rekisteröintipalveluiden ja muiden katsastusten osuus liikevaihdosta on pieniä toimijoita korkeampi. Tämä selittyy osin kuorma-autojen katsastuksiin liittyvien omien tilojen ja laitteistojen suuremmalla määrällä.

Vielä liikevaihtoa selvemmin toiminnan volyymit painottuvat henkilöautojen määräaikaiskatsastuksiin, jotka muodostavat keskimääräisesti noin 95 % kaikista katsastuksista.

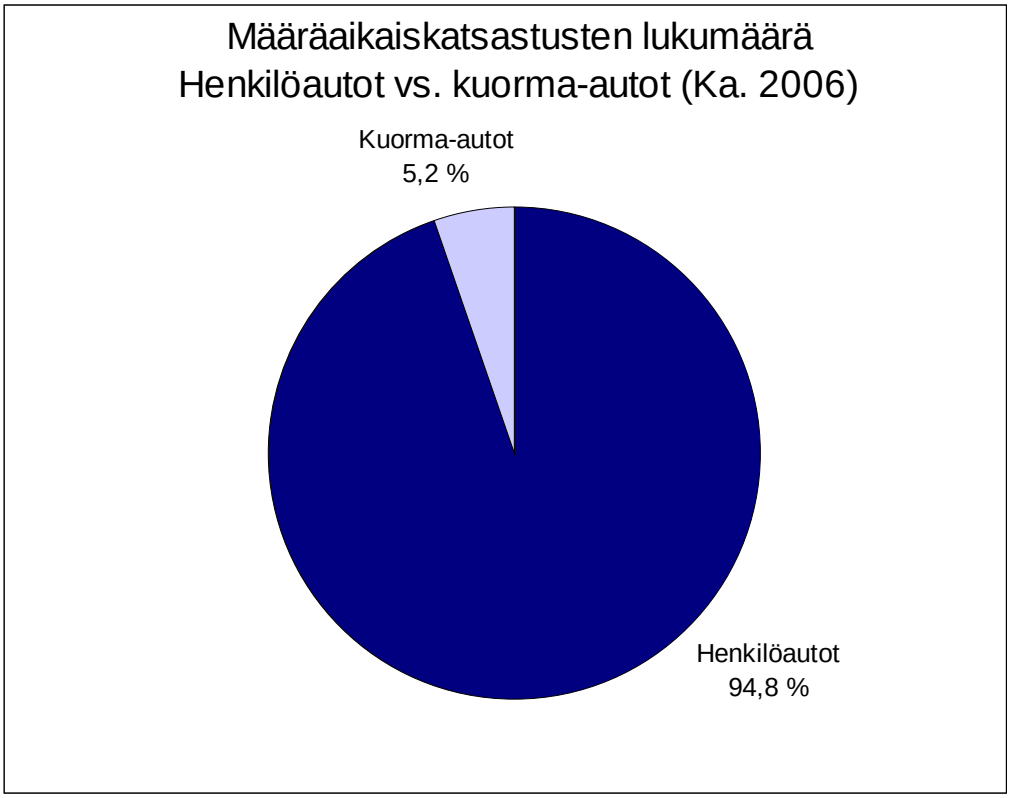

Kuva 2. Määräaikaiskatsastusten jakautuminen (kpl.)

2.2 Katsastusyritysten kasvutavoitteet

Katsastusyritykset ovat asettaneet kasvutavoitteensa sekä liikevaihdon että liikevoiton osalta suhteellisen korkeiksi. Etenkin pienten toimijoiden kasvutavoitteet ovat kunnianhimoiset. Tilinpäätösanalyysin pohjalta voidaan todeta, että myös toteutunut liikevoitto on yleisesti ollut suhteellisen korkealla tasolla.

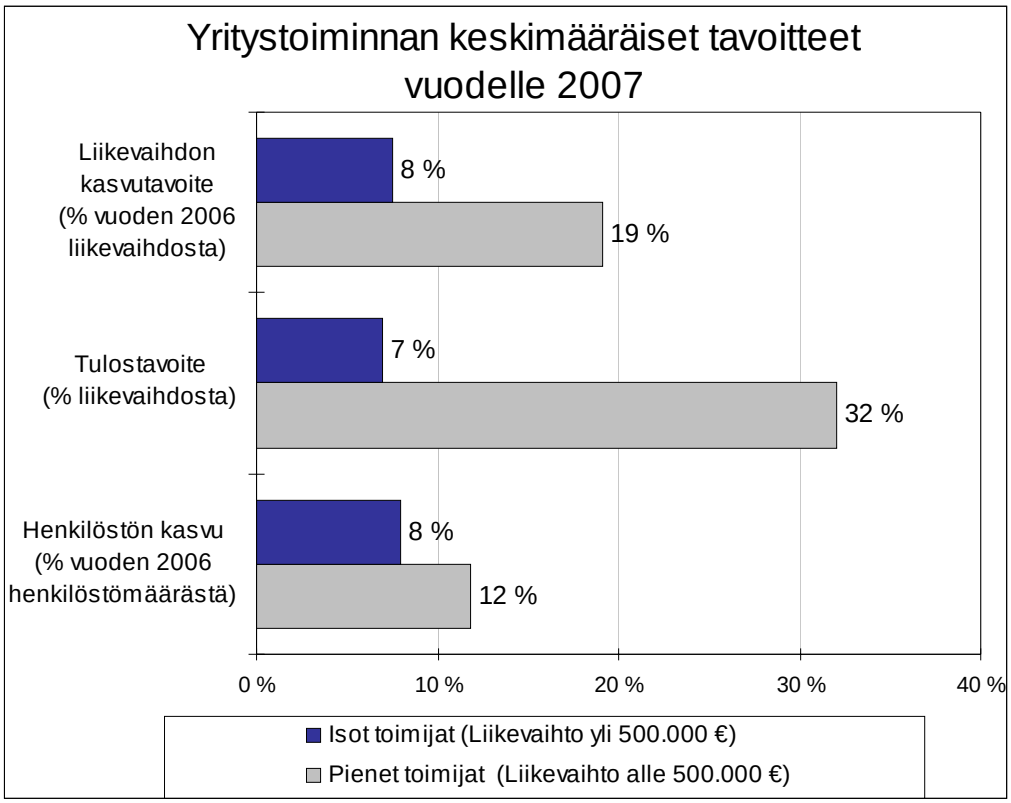

Kuva 3. Katsastusyritysten yritystoiminnan tavoitteet vuodelle 2007

2.3 Tilinpäätösanalyysi

Selvityksen yhteydessä analysoitiin noin 30 eri katsastusyrityksen tilinpäätöstietoja vuosien 2006 ja 2005 osalta. Aineiston pohjalta tehtiin seuraavia keskeisiä havaintoja:

- Katsastustoiminnan henkilöstökulut ovat 35 – 50 % kokonaisliikevaihdosta (mahdollisesti sisältäen toimitusjohtajan palkat ja hallituksen palkkiot)
- Henkilöstökulujen osuus ei ole kasvanut vuosien 2005 – 2006 välillä
- Etenkin pienempien toimijoiden voittoprosentit ovat korkeita, voitto verojen jälkeen on tyypillisesti 20 – 30 % liikevaihdosta, jopa 40 %.
- Voittoprosentti on samaa tasoa vuosina 2005 ja 2006 (pl. fuusioituvat asemat, mm. K1-ketju)
- Käytössä on pääsääntöisesti kiinteän kuukausipalkan palkkamalli (henkilöstökulut sivukuluineen luokkaa 30 000 €/vuosi)
- Toimipaikan koko tai niiden määrä ei näyttäisi vaikuttavan olennaisesti kustannusrakenteeseen
- Yrityksillä on vahva oma pääoma ja ne maksavat vuosittain osinkoja
- Kappalemääräisesti suurin osa toimivista yrityksistä on ns. yrittäjävetoisia

3 Katsastuspalveluiden hinnan kehittyminen

Katsastuspalveluiden hinta on noussut tasaisesti vuoden 1994 kilpailun avautumisesta lähtien. Hinnan nousu on ollut selvästi yleistä hinnannousua nopeampaa.

Henkilöautojen määräaikaiskatsastuksesta kuluttajan maksama keskimääräinen hinta on noussut yli 150 % aikavälillä 1994 – 2007 (1994 / 17 € ja 2007 / 43 €). Katsastustoiminnan muuttuminen arvonlisäverolliseksi vuonna 1996 vaikutti osaltaan hintojen nousuun, mutta ei selitä kuin pienen osan noususta. Arvonlisäveroton henkilöauton määräaikaiskatsastuksen keskimääräinen hinta on vastaavana ajanjaksona noussut yli kaksinkertaiseksi. Vastaavana ajanjaksona yleinen elinkustannusindeksi on noussut ainoastaan 18 %.

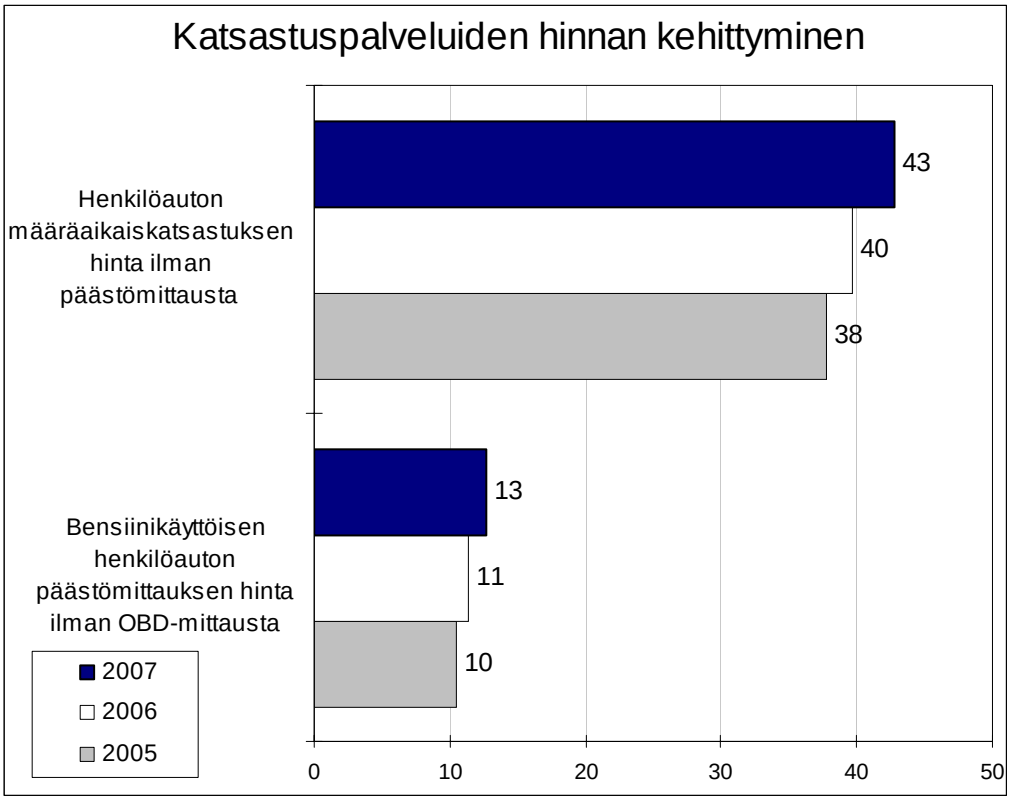

Kuva 4. Keskimääräinen katsastuspalvelun hinta euroissa (1.kesäkuuta)

Henkilöauton määräaikaiskatsastuksen hinnoittelu vaihtelee jonkin verran alueellisesti paikallisen kilpailun vaikuttaessa hinnoitteluun. Hintakilpailu ei näyttäisi olevan erityisen veristä muutamaa alueellista poikkeusta lukuun ottamatta. Tyypillisesti isot toimijat määrittävät hintatason jota muut toimijat seurailevat.

Kilpailuvirasto on aikaisemmissa selvityksissään katsonut, että autokatsastuspalveluiden markkinoilla merkittäviksi kilpailutekijöiksi ovat muodostuneet mm. katsastuspaikan sijainti sekä aukioloajat ja katsastusajan saamisen helppous. Myös katsastusyritysten teettämät tutkimukset tukevat tätä näkemystä.

Seuraavassa taulukossa on esitettynä hinnoittelun hajontaa eri vuosina:

Hintahaarukka vuonna 2005
- henkilöauton vuosikatsastuksen hinnoittelun vaihteluväli 28 € - 42 €
- päästömittauksen hinnoittelun vaihteluväli 7 € - 12 €

Hintahaarukka vuonna 2006
- henkilöauton vuosikatsastuksen hinnoittelun vaihteluväli 30 € - 45 €
- päästömittauksen hinnoittelun vaihteluväli 8 € - 13 €

Hintahaarukka vuonna 2007
- henkilöauton vuosikatsastuksen hinnoittelun vaihteluväli 33 € - 48 €
- päästömittauksen hinnoittelun vaihteluväli 10 € - 16 €

4 Katsastusyritysten näkemyksiä hintakehitykseen

Katsastuspalveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ovat nousseet moninaisista syistä tarkasteluajanjakson aikana. Tässä osiossa esitetään katsastusyritysten esille nostamia hintakehitykseen vaikuttaneita tekijöitä.

4.1 Työvoimakustannukset

Työvoimakustannukset ovat nousseet tarkastelu ajanjakson (1994 – 2007) aikana. Kustannusten nousua on yleisen palkkatason nousun lisäksi aiheutunut pääasiassa kolmesta syystä: palvelutason nousun vaatimuksesta kasvanut tarvittavan henkilöstön määrä, lisääntyneet osaamis- ja koulutusvaatimukset sekä kilpailu osaavasta työvoimasta.

Näkemykset katsastustoimintaa suorittavien henkilöiden palkkatason noususta vaihtelevat. Keskimääräisesti palkkatason arvioidaan nousseen vuosien 2000 – 2007 aikana lähes 40 %. Katsastushenkilöiden osaamiselle asetettavat vaatimukset ovat nostaneet koulutus kustannuksia. Pakollisen koulutuksen aiheuttamien kustannusten arvioidaan kuitenkin olevan keskimäärin ainoastaan n. 5 % kokonaisliikevaihdosta.

Kuormitusvaihtelut vaikuttavat kustannuksiin, sillä niihin reagoiminen nähdään vaikeaksi. Kuormitusvaihtelut ovat aikaisempaa vaikeammin ennakoitavissa johtuen mm. ennalta varattujen katsastusaikojen osuuden putoamisesta murto-osaan verrattuna ilman ajanvarausta saapuviin asiakkaisiin. Vaikeasti ennakoitavista kuormitusvaihteluista johtuen joudutaan pitämään ylimiehitystä. Tilapäisen lisätyövoiman saaminen on vaikeaa.

Katsastushenkilöiden palkkaa muodostuu pääsääntöisesti kiinteästä kuukausipalkasta, joten palkkakustannusten jousto kausivaihteluiden osalta on vähäistä. Kausivaihteluihin voidaan tosin reagoida jonkin verran lomajärjestelyin.

Lähes kaikilla tutkimukseen osallistuneilla katsastusasemilla on ollut vaikeuksia henkilökunnan saannissa katsastustehtäviin. Henkilöstön vaikean saatavuuden nähdään vaikuttaneen palkkatasoon sekä koulutuskustannuksiin.

> *Kotimaisten kielten omaavia, riittävän koulutuksen ja työkokemuksen osalta on henkilöstövajausta.*

> *Valmiiksi koulutettu, hyvä aines puuttuu markkinoilta. Teknikkokoulutuksen loppuminen on suurin syy työvoiman puutteeseen katsastusalalla. Lehti-ilmoitukseemme, jolla haimme katsastajaa tai henkilöä koulutettavaksi ja joka oli suunnattu Keski- ja Pohjois- Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueille, saimme kaksi puhelinsoittoa, joissa kummassakin toisen lehden myyjät halusivat ilmoituksen myös omaan lehteensä.*

> *Katsastuksia suorittavia henkilöitä ei ole saatavilla. Kaikki alasta vähänkään kiinnostuneet on koulutettava, joista kaikki ei kuitenkaan ole tehtävässä pärjänneet ja työsuhteita on jouduttu purkamaan koeajalla.*

4.2 Keskeisimmät kustannuksiin vaikuttaneet tekijät

Katsastusyrityksiltä selvitettiin näkemyksiä keskeisimmistä autokannassa, toimintaympäristössä tai lainsäädännössä tapahtuneista kustannuksiin vaikuttaneista muutoksista vuosina 1994 – 2007. Kustannusten nousu näyttäisi aiheutuneen hyvin monista tekijöistä. Seuraavassa on esitetty niistä keskeisimpiä.

Laitekustannukset nousseet huomattavasti, sillä katsastustoiminta edellyttää huomattavasti aikaisempaa enemmän teknisiä apuvälineitä. Esitetyt arviot laitekustannusten noususta vaihtelivat, yhtenä arviona oli jopa 75 % kustannusten nousu vuosien 1994 – 2007 aikana.

- Laitteistojen huolto ja ylläpitokustannukset ovat kasvaneet merkittävästi
- Laiteinvestoinnit sitovat yritysten pääomia, vaikka leasingiäkin käytetään
- Koulutustarve on lisääntynyt laitteistojen monimutkaistuessa
- Erilaiset ohjelmistopäivitykset

Katsastustapahtumaan sisältyvät työvaiheet ovat lisääntyneet ja monimutkaistuneet, mikä vaikuttaa olennaisesti yksittäisen katsastuksen suorittamiseen menevään aikaan. Arviot katsastustapahtuman ajallisen keston pidentymisestä vaihtelivat, mutta keskimäärin aikaa arvioitiin menevät nykyisin lähes kaksinkertaisesti vuoteen 1994 verrattuna.

Muina katsastusyrityksen kustannuksiin vaikuttaneina tekijöinä mainittiin:

- Energiakustannusten nousu (etenkin lämmitys)
- AKE:n vaatimat tilastoinnit ja raportoinnit ovat lisääntyneet
- Ajoneuvoliikenteen tietojärjestelmän vaatimat ohjelmistot ja työasemat
- Valvontamaksujen korotukset

> *Ravistinlaitteet, iskari- ja obd-testaukset. Laitteet kuluvat katsastuskäytössä huomattavasti, oman huolto-osaamisen merkitys kustannusten minimoimiseen. Päivät katsastetaan ja illat korjataan ja huolletaan laitteita. Huolto ja varaosat laskutetaan reilusti yli todellisen hintansa. Huolto-organisaatiolla (TECALEMIT) monopoliasema ja hinnat sen mukaiset!*

> *Tiukentuneet arvostelu perusteet, tarkistuskohteita lisää esimerkiksi obd. turvalaitetarkistukset*

> *ATJ:n käyttöönotto lisää kustannuspainetta, ajankäyttö autoa kohden lisääntyy.*

- *AKE:ssa voitaisiin itse tutkiskella miten on katsastuksen valvontamaksu noussut samaisella ajanjaksolla. Meidän laskujen mukaan se on 9 vuoden aikana noussut 672% ja valvontatoimenpiteet eivät ole kuitenkaan muuttuneet*

- *Tietoliikennekustannukset ovat n. 1000€ kuukaudessa joista suurin osa tulee AKE:n ja kolmannen osapuolen (WM Data) sopimuksista, ja näihin meillä ei ole vaikuttamismahdollisuuksia (= jos haluat suorittaa katsastustoimintaa, niin maksa tämän verran kuukaudessa)*

- *Iskunvaimennustestaus, OBD mittaus, ravistimet, katsastusohjelmistot ja ATJ:n käyttöönotto on aiheuttanut hankintakustannuksia, sekä lisännyt katsastustapahtumaan kuluvaa aikaa n. kaksinkertaiseksi*

- *Laitteiden lisääntyminen katsastuksessa, koulutustarve (koulutusta joudutaan antamaan enemmän työaikana), katsastustietojen tilastointi, mitattavat asiat katsastuksessa (pakokaasutestit, iskarit), valvonnan lisääntyminen (katsastusprosessi on hidastunut ratkaisevasti. Aikoinaan katsastettiin noin 4 autoa tunnissa ja tällä hetkellä 2 autoa tunnille tekee välillä tiukkaa)*

- *Ajankäyttö: Vuoden 1994 suoritimme henkilöautojen vuosikatsastuksia yhdellä nosturilinjalla 75 kpl / päivä. Tänään vastaavana aikana suoritettujen katsastusten määrä on 42 autoa / päivä.*

- *Laitehankinnat: Vuoden 1994 laitevarustukseen on lisätty iskunvaimennin-testerit, OBD-mittalaitteet, pyöränravistimet, ym. Laitekustannukset ovat nousseet n. 75 %*

- *Oman lainsäädännön liittäminen EU pykäliin. On tullut lisää ns. selvittelytehtäviä. Pykälissä viitataan direktiiviin, joka on huomattavasti lakipykäliä vaikeampaa selvittää ja tulkita.*

- *Isoja laitehankintoja (raskaan kaluston jarrupenkit sovitusohjelmineen, välyksentestauslaitteet (raskas ja kevyt).*

- *Aken vaatima vikatilastointi, seuranta, raportointi*

- *Iskunvaimentimien testauslaitteet (lisääntynyt aika katsastuksen läpiviennissä)*

- *Pakokaasumittauksen suoritusaika on kasvanut (testaus useilla kierrosnopeuksilla ja tulosteiden liittäminen tarkastuspapereihin)*

- *Arvosteluperusteiden tulkinta ja ohjeen mukaan toimiminen on lisännyt läpivientiaikaa.*

- *Obd-mittaukset, iskunvaimennintestaukset, jarrumittaukset raskaalle kalustolle, obd-mittaukset ja jarrusovitukset raskaalle kalustolle lisäävät työaikaa huomattavasti.*

- *Laitehankinnat, testausmenetelmien kehittyminen (lisää koneita ja laitteita), koulutuksen kallistuminen, Aken tietotekniikan muutos korottaa valvontamaksuja merkittävästi*

- *Koulutukset, laitehankinnat, uudet testausmenetelmät, kuten obd ja iskunvaimennintestit. Aken valvontamaksut ovat kohonneet. Kaikki tämä nostanut kuluttajahintoja.*

- *Katsastustoiminnassa pakollisten testereiden hankinnat, iskunvaimennintesteri, OBD-mittaus, jarrutesterin ohjelmapäivitykset, ATJ:n vaatimat toimisto-ohjelmat ja työasemat.*

- *Iskaritesteri ja ravistinlaite pakollisiksi, OBD-mittaukset pakollisiksi, sovitusmittaukset kuorma- ja linja-autoihin sekä perävaunuihin, laitehankinnat (n.70 te) ja katsastusaika lisääntynyt n. 3-4min/henkilöauto*

- *Katsastus hintojen korotukseen vaikuttavia seikkoja on myös energian jatkuva hinnan nousu (halleissa varsinkin talvella suuri lämmön kulutus), asiakkaat tulevat ryppäinä, jolloin odotellaan toimettomana pitkiäkin aikoja ja sitten tehdään jopa ylitöitä, jotta ruuhkat saadaan puretuksi ja viranomaisille lähetettävät monenmoiset raportit. Valvontamaksut yms. kustannukset jotka on 10 vuoden aikana nousseet jopa 120%.*

5 Yhteenveto ja havainnot

Katsastuspalveluiden hinta on noussut tasaisesti vuoden 1994 kilpailun avautumisesta lähtien. Henkilöautojen määräaikaiskatsastusten keskimääräinen hinta on yli kaksinkertaistunut vuoteen 1994 nähden kun samana ajanjaksona yleinen elinkustannusindeksi on noussut ainoastaan 18 %.

Henkilöauton määräaikaiskatsastuksen hinnoittelu vaihtelee jonkin verran alueellisesti paikallisen kilpailun vaikuttaessa hinnoitteluun. Hintakilpailu ei näyttäisi olevan erityisen veristä muutamaa alueellista poikkeusta lukuun ottamatta. Tyypillisesti isot toimijat määrittävät hintatason jota muut toimijat seurailevat.

Selvityksessä kerättiin laajasti alan näkemyksiä hintojen nousuun vaikuttaneista tekijöistä. Selvityksen perusteella voidaan todeta, että katsastuspalveluiden tuottamisesta aiheutuvat kustannukset ovat nousseet moninaisista syistä tarkasteluajanjakson aikana. Keskeisiä syitä kustannusten nousulle ovat:

- Katsastustapahtumaan sisältyvät työvaiheet ovat lisääntyneet ja siihen kuluva aika on lähes kaksinkertaistunut
- Laitekustannukset ovat nousseet huomattavasti (investoinnit kalustoon, niiden ylläpitoon ja huoltoon)
- Työvoimakustannukset ovat nousseet 2000-luvulla lähes 40 %

Yleisesti voidaan todeta katsastusyritysten tavoittelevan liiketoiminnassaan suhteellisen korkeaa kannattavuustasoa. Etenkin pienten toimijoiden sekä tavoittelema että toteutunut liikevoitto on keskimääräisesti merkittävä osuus kokonaisliikevaihdosta. Yrityksissä on pääsääntöisesti vahva tase.

Keskeisiä havaintoja katsastusyritysten kustannusrakenteesta (prosenttia liikevaihdosta).

- Henkilöstökustannukset ovat 30 – 50 %
- Muut kulut 20 – 30 %, josta laitteisto- ja huoltokustannukset merkittäviä
- Tilikauden voitto 20 – 30 %, eli toiminta on erittäin kannattavaa

Tilinpäätösanalyysin pohjalta on arvioitu katsastustoiminnan liikevaihdon perusteella katsastustapahtuman hinnan muodostumista (oheinen kaavio).

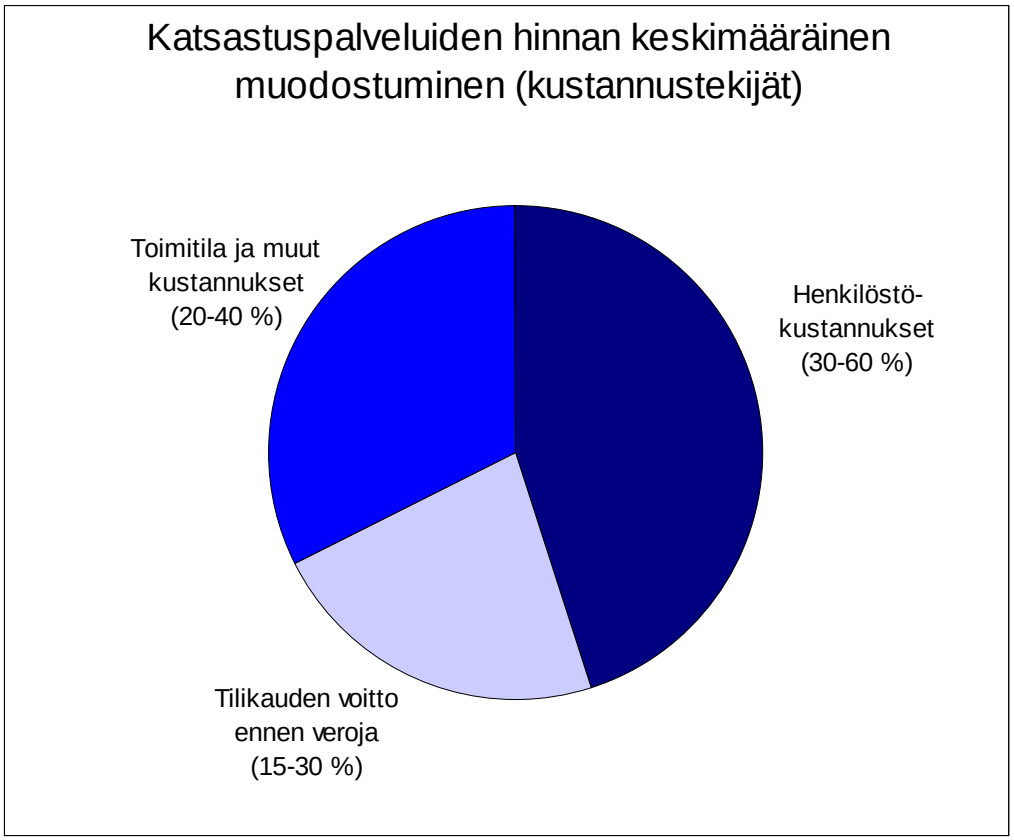

Kuva 5. Katsastuspalveluiden hinnan muodostuminen eri tekijöistä

Arvioinnissa on hyödynnetty tilinpäätöstietojen lisäksi selvityksen yhteydessä katsastusyrityksiltä kerättyjä tietoja ja näkemyksiä sekä muista käytettävissä olleista lähteistä saatuja tietoja.

Erikseen on huomioitava, että arvio hinnan muodostumisesta on suuntaa antava ja kustannustekijät vaihtelevat yrityksittäin. Etenkin pienten toimijoiden osalta liikevoitto on suhteessa suurempi, mihin vaikuttaa osaltaan yrittäjävetoisuus.

6 Lähdeluettelo

Sähköinen kysely katsastustoiminnan kustannusrakenteista, lähetetty 30 katsastusyritykselle, 6/2008. Sähköisen kyselyn lisäksi tehtiin täydentäviä haastatteluita.

Tilinpäätösaineisto, n. 30 katsastusyrityksen tilinpäätökset v. 2006 ja 2005

Ajoneuvohallintokeskus tutkimusmuistio; Katsastusjärjestelmä, katsastusten laadunhallinta ja laadunmittaus eräissä EU-maissa 1/2006

Etelä-Suomen lääninhallitus, Katsastusasemien hinnat, 18 toimipistettä, 6.4.2005

Oulun lääninhallitus, Katsastusasemien hintavertailu, 29 toimipistettä, 24.11.2005

Itä-Suomen lääninhallitus, Katsastusasemien hintavertailu, 17 asemaa, 13.4.2005

Länsi-Suomen lääninhallitus, Katsastusasemien hintavertailu, 37 asemaa, 12.4.2005

Internet-keskustelublogit, n. 400 viestiä (HS.fi, suomi24.fi, overdrive.fi, keskustelut.a-lehdet.fi/tuulilasi), 15.8.2007

Kuluttajavirasto, Katsastuspalveluiden hinnat huonosti esillä - uutiskirje, 30.8.2006

Kuningaskuluttaja, Katsastuksen hinta tuplaantunut viidessä vuodessa, 13.4.2006

Tekniikka & Talous, Autokatsastus kilpailtiin kalliiksi, 1.12.2005

Kilpailuvirasto, Autokatsastuksen hinnat, 18.11.2005

Puolustusvoimat, Alustava tiedustelu (katsastuspalveluiden tuottamisesta) ajoneuvojen katsastuspalveluiden tuottajille, 12.11.2003

Kilpailuvirasto, Epäilty alihinnoittelu katsastuspalvelujen markkinoilla, 20.3.1997